

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

MENNESKERETTIGHEDER
PÅ DAGSORDENEN

BERETNING 2016-17

INDHOLD

- 3 FORORD

- DANMARK
- 4 RETSVÆSEN
- 6 RELIGION
- 8 FLYGTNING
- 11 UDLÆNDINGE
- 14 EKSAMINATION I FN
- 16 FORSVAR
- 17 HANDICAP
- 18 DET SOCIALE OMRÅDE
- 20 KØN
- 22 ETNICITET
- 23 UDDANNELSE
- 24 KOMMUNER
- 26 GRØNLAND

- 28 INTERNATIONALT ARBEJDE
- 30 BÆREDYGTIG ØKONOMISK UDVIKLING
- 34 MYNDIGHEDSSAMARBEJDE
- 38 INTERNATIONALE STANDARDER
- 42 NY FORSKNING

Redaktion: Ulla Dyrborg (ansvh.), Jonas Christoffersen, Louise Holck, Helene Marie Hassager og Signe Grejsen Nissen.

Redaktionen sluttede 16.03.2017

Tekstinput: Allan Lerberg Jørgensen, Anette Faye Jacobsen, Ask Hesby Krogh, Birgitte Feiring, Cecilia Decara, Cecilie Nielsen, Christoffer Badse, Claire Methven O'Brien, Emil Kiørboe, Eva Ersbøll, Eva Grambye, Eva Maria Lassen, Francesco Castellani, Hanna Ziadeh, Hans-Otto Sano, Helle Schaumann, Kristina Helland Strandby, Line Vikkelsø Slot, Lise Garkier Hendriksen, Lucienne Jørgensen, Lumi Zuleta, Mandana Zarrehparvar, Maria Ventegodt Liisberg, Nanna Margrethe Krusaa, Nikolaj Nielsen, Peter Vedel Kessing, Signe Hinz Andersen, Signe Stensgaard Sørensen, Sofie Gry Fridal Hansen, Stéphanie Lagoutte, Steven L.B. Jensen, Stinne Skriver Jørgensen, Una Verdel m.fl.

Grafisk design: Hedda Bank

Tryk: toptrykgrafisk

Foto: Forsiden og side 4, 6, 9, 12-13, 16: Scanpix; side 33, 36, 37, 39: Helene Marie Hassager; side 14-15: Colourbox; side 18-19, 41: Institut for Menneskerettigheder; side 3: Anne Mie Dreves; side 20: Ferdio; side 25: Polfoto; side 27: Tina Enghoff og unge fra projektet Siunissaq oagut pigaarput; side 34: Francesco Castellani; side: 42 Oxford University Press

ISBN: 978-87-93241-95-4

Printed in Denmark, 2017 ©

Institut for Menneskerettigheder

Wilders Plads 8 K – 1403 København K

+45 3269 8888 – www.menneskeret.dk

KORT OM INSTITUTTET

Institut for Menneskerettigheder er Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution. Vi fremmer og beskytter menneskerettigheder og ligebehandling i Danmark og internationalt. Vi ønsker at skabe varige forbedringer. Vi kæmper for mennesker og deres rettigheder.

Vi har også til opgave at være nationalt ligebehandlingsorgan i forhold til race og etnisk oprindelse og i forhold til køn. Vi har desuden en særlig rolle på handicapområdet, hvor vi skal fremme og overvåge gennemførelsen af FN's Handicapkonvention.

I 2016 har vi blandt andet:

- Udarbejdet det årlige overblik over menneskerettighedssituationen i Danmark. I 2016/17-udgaven gør vi status på 22 områder. Læs mere på menneskeret.dk/status.
- Udarbejdet 177 hørings svar på lovforslag med menneskerettighedsindhold. Se alle hørings svar på menneskeret.dk/hørings svar.
- Uddgivet 26 rapporter, fem bøger og mere end 45 forskningsartikler, papers og kapitler i bøger. I medierne har vi haft 131 kronikker, analyser og blogindlæg og flere end 3.200 nyhedsindslag og -artikler. Læs mere på menneskeret.dk.

- Besvaret mindst 447 borgerhenvendelser og direkte rådgivet 37 personer i sager vedrørende forskelsbehandling på grund af race, etnicitet og/eller køn. Læs om rådgivningen på menneskeret.dk/rådgivning.

Vi arbejder internationalt gennem partnerskaber med ministerier, myndigheder og nationale menneskerettighedsinstitutioner samt rådgiver erhvervslivet for at sikre robuste og langtidsholdbare resultater.

Vi arbejder med menneskerettigheder mange steder i verden. Vores største indsatser er i Afrika, specielt i Vestafrika (Burkina Faso, Mali og Niger), i Nordafrika og Mellemøsten (Tunesien, Egypten og Marokko), Asien (Kina, Nepal, Myanmar) og nogle af de tidligere Sovjetstater (Kirgisistan, Hviderusland, Georgien). Vi har mindre tematiske projekter og konsulentopgaver i blandt andet Mellem- og Latinamerika (Mexico, Colombia og Chile) og i Østafrika (Kenya, Zimbabwe og Zambia).

Vi har otte lokalkontorer placeret i Niger, Burkina Faso, Mali, Tunesien, Nepal, Kina, Myanmar og Kirgisistan.

Læs mere om vores internationale arbejde på humanrights.dk.

FORORD

2016 blev året, hvor menneskerettigheder igen for alvor kom på den politiske dagsorden. Der har været kradse politiske udmeldinger og mange diskussioner. Danmark skulle træde ud af konventioner, gå til kanten af internationale aftaler, løbe en procesrisiko og så videre.

Vi kom med den skarpeste kritik i mange år i forhold til regeringens stramninger på udlændinge- og asylområdet. Vi kritiserede, at asylsøgere først kan søge familiesammenføring efter tre år, at unge asylægtespar ikke måtte bo sammen på asylcentre, og at nye og strammere regler skal gøre hverdagen for personer på tålt ophold utålelig.

På trods af den ophedede debat og de mange negative – og af og til direkte forkerte – udsagn om menneskerettigheder, ser vi det som positivt, at politikere og befolkning aktivt tager stilling til rettighederne. En af Institut for Menneskerettigheders opgaver er at bidrage til, at menneskerettighederne holdes levende. Vi skal være med til at sikre menneskerettens legitimitet og opbakning, og det kan indebære

justeringer af menneskeretten og dens institutioner. Det gør vi med afsæt i respekten for demokratiske institutioner, behovet for retsstatslige principper og betydningen af, at menneskerettighederne gælder for alle.

Instituttet er uafhængigt, kritisk og konstruktivt. Vi har formuleret en ny fireårig strategi, hvor vi gør det klart, at vi vil kendes på, at vi kæmper for mennesker og deres rettigheder, at vi samarbejder og går i dialog med omverdenen, og at vi tager ansvar for at skabe praktiske og varige forbedringer. Det er vi godt i gang med. Vi arbejder hver dag hårdt på at bidrage til sikring og forbedringer af menneskerettighederne i Danmark og ude i verden. Det kan du kan læse mere om på de følgende sider.

God læselyst – og følg os på vores hjemmesider, i nyhedsbreve, på Facebook, Twitter og LinkedIn.

Jonas Christoffersen
Direktør

Dorthe Elise Svinth
Bestyrelsesformand

FOKUS PÅ FRIHEDSBERØVELSE OG MAGTANVENDELSE

Frihedsberøvelse er et af de mest alvorlige indgreb, et menneske kan blive udsat for. Frihedsberøvelse kan både ske før og efter domfældelse. Frihedsberøvelsen kan ske under mere eller mindre restriktive former fra fodlænke over åbne fængsler til lukkede fængsler og forvaring. En af statens mest vidtgående foranstaltninger er muligheden for at isolationsfængsle de indsatte.

ISOLATIONSFÆNGSLING AF BØRN

Isolationsfængsling kan have store psykiske skadevirkninger, og selv korte perioder i isolation kan resultere i angst, selvskadende

adfærd og selvmordstanker. Alligevel tillader dansk lovgivning, at børn helt ned til 15-årsalderen kan blive isoleret i op til fire uger i fængsler eller arresthuse. En række internationale menneskeretlige organer har i flere år opfordret Danmark til at indføre et totalt forbud mod isolationsfængsling af unge under 18 år. Det er desværre endnu ikke sket.

VARETÆGTSFÆNGSLING – STRAF FØR DOM?

Selv om man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist, så oplevede flere end 4.000 mennesker sidste år at være frihedsberøvet, før de blev

Ved tre kinesiske statsbesøg i København fra 2012 til 2014 fjernede politiet demonstranter, tibetanske flag og symboler.

TILBAGESKRIDT

- Et stigende antal fængselsbetjente oplever vold eller trusler om vold fra indsatte.
- Et uløst problem er, at et væsentligt antal indsatte oplever at blive udsat for vold og trusler om vold, navnlig fra deres medindsatte, men også fra fængselspersonalet. Kvinder risikerer at blive udsat for seksuel chikane.

dømt. I Danmark kan det tage måneder og endda år for politiet, anklagemyndigheden og domstolene at afslutte en straffesag. I den periode kommer nogle varetægtsfængslede til at leve under meget restriktive forhold og med begrænset kontakt til deres pårørende. Det er et paradoks, at varetægt er mere restriktiv end afsoning.

Instituttet har flere gange kritiseret det høje antal varetægtsfængslinger i Danmark, og selv om antallet faldt en smule i 2016, så udgjorde de varetægtsfængslede alligevel næsten en tredjedel af alle indsatte i Kriminalforsorgens institutioner.

ØGET ADGANG TIL PEBERSPRAY

Vi har i flere år holdt øje med brugen af peberspray blandt fængselspersonale og politi. Siden 2015 har både Kriminalforsorgen og Rigspolitiet haft fokus på at nedbringe brugen. Det er positivt. Justitsministeriet fremsatte imidlertid i 2016 et lovforslag, der giver fængselsbetjente mulighed for at bære peberspray som en del af deres daglige udrustning. Vi vurderer, at der er risiko for, at det kan få brugen af peberspray til at stige.

FREMSKRIDT

- Antallet af varetægtsfængslinger falder. Også brugen af varetægtsfængsling i isolation falder og udgjorde i 2015 kun 0,7 procent af det samlede antal varetægtsfængslede.
- Antallet af indsatte, der vælger at gå i frivillig isolation – altså udelukkelse fra omgang med andre indsatte – faldt til det laveste antal i de seneste ti år.
- I løbet af de seneste år er politiets og fængselsbetjentes brug af peberspray faldet.
- Siden 1. februar 2016 har politiet skullet bære synlige individuelle markeringsnumre på deres uniformer.
- Der er sket et stort fald i antallet af kriminelle børn og unge. Siden 2006 er "mistanker" mod 10-14-årige faldet med 70 procent og sigtelser mod 15-17-årige med 46 procent.

ANSVAR SKAL PLACERES I TIBET-SAG

Politiets beslaglæggelse af tibetanske flag under kinesiske statsbesøg i 2012 og 2014 er i strid med ytrings- og forsamlingsfriheden. Det har ført til nedsættelse af en kommission, som skal få placeret ansvaret for politiets fremfærd. Tibetkommissionen har siden efteråret 2016 afhørt en række ministre, embedsfolk og politifolk. Kommissionen afslutter sine afhøringer i foråret 2017 og kommer med en rapport senere på året.

MARKANT PRES PÅ YTRINGS- OG RELIGIONSFRIHEDEN

Religionsfriheden er en af de klassiske menneskerettigheder. Den omfatter blandt andet retten til at praktisere og skifte religion. Samtidig er religionsfriheden tæt knyttet til andre centrale menneskerettigheder som for eksempel ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed og retten til privatliv. Flere af disse rettigheder kom under pres i 2016.

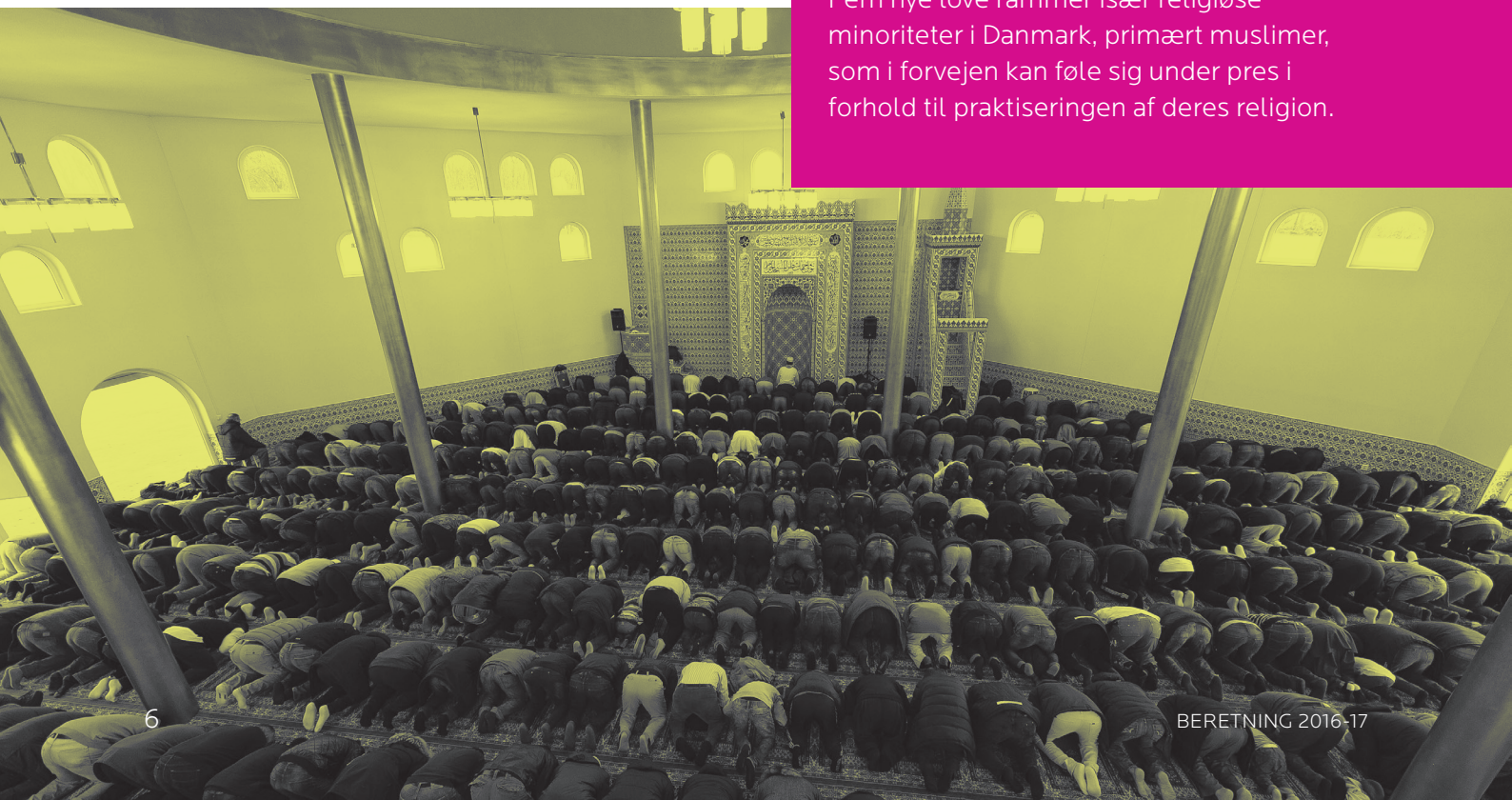
FEM MARKANTE LOVÆNDRINGER

I marts satte en TV 2-udsendelse fokus på, hvordan der i nogle danske moskéer i Aarhus-området prædiktes i strid med danske love. Udsendelsen udløste stor politisk debat, og et flertal af Folketingets partier vedtog fem nye love specifikt rettet mod "religiøse forkyndere,

som søger at undergrave danske love og værdier".

Instituttet kritiserede blandt andet, at lovene kriminaliserer visse religiøse ytringer. Vi mener, det er problematisk, at loven omfatter ytringer, der fremsættes af religiøse forkyndere, men ikke andre aktører, som har samme eller lignende autoritet. Vi vurderer, at der er risiko for uproportionel forskelsbehandling. Derudover indeholder loven uklarheder, hvilket gør det svært for den enkelte at gennemskue, om vedkommende bevæger sig ind på et kriminelt område. Desuden kritiserer vi lovpakken for, at den unødigt kan mistænkeliggøre alle trossamfund og deres forkyndere.

Fem nye love rammer især religiøse minoriteter i Danmark, primært muslimer, som i forvejen kan føle sig under pres i forhold til praktiseringen af deres religion.

TILBAGESKRIDT

- Straffeloven er ændret, så visse udtalelser om strafbare handlinger kriminaliseres, selv om de er fremsat i privat regi.
- Antallet af antisemitiske hændelser har været stigende over de seneste år.

FREMSKRIDT

- 1. januar 2016 fik instituttet mandat til at indbringe principielle sager om diskrimination – herunder religion – for Ligebehandlingsnævnet.

FN OPFORDRER TIL RELIGIØS INKLUSION

I foråret fik Danmark besøg af FN's Særlige Rapportør for Tros- og Religionsfrihed, Heiner Bielefeldt. Han opfordrede blandt andet regeringen til at spille en førende rolle i at udvikle et inkluderende samfund, hvor mennesker med forskellig tro og overbevisning på lige fod kan føle sig som en del af samfundet. Han pegede især på behovet for at skabe en bredere forståelse af dansk identitet for at undgå, at for eksempel danske muslimer føler sig ekskluderet på grund af deres religion. Bielefeldt opfordrede også til en mere dialogorienteret debat om forhold, som eksempelvis omskæring af drengebørn, der berører forskellige religiøse minoriteter herhjemme.

Specialrapportøren fremlagde sin rapport om sit besøg i Danmark for FN's Menneskeretsråd i marts 2017.

Det jødiske samfund har traditionelt følt sig hjemme i Danmark, men oplever at blive mødt med en stor modvilje, når det kommer til religiøs omskæring af drenge.

Heiner Bielefeldt, Særlig FN-Rapportør for Tros- og Religionsfrihed.

ET ÅR MED ALVORLIGE STRAMNINGER FOR ASYLANSØGERE

I november 2015 præsenterede regeringen 34 stramninger på udlændingeområdet. Særligt én reagerede vi kraftigt på.

TRE ÅRS VENTETID FOR AT FÅ MOR OG FAR TIL DANMARK

I starten af 2016 blev reglerne for familiesammenføring ændret, så flygtninge med midlertidig beskyttelsesstatus nu som udgangspunkt skal vente tre år på at få deres familie til Danmark. Den nye stramning blev kendt som treårsreglen. Institutet mener, at tre års ventetid krænker retten til familieliv, fordi flere domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol peger på, at behandlingen af familiesammenføringer skal ske hurtigt, fleksibelt, effektivt og med særlig opmærksomhed og omhu. Det harmonerer ikke med en forudbestemt tre år lang venteperiode. Navnlig for børn er tre år meget længe at være adskilt fra en eller begge forældre.

UNGE ÆGTEPAR SKILT MED TVANG

I februar besluttede regeringen, at unge asylægtespar, hvor den ene er mellem 15 og 18 år, skulle skilles ad på asylcentre – også selv om de helst ville blive sammen. Regeringen ville undgå tvangsægteskaber. Der var 34 par, og heraf blev 23 administrativt adskilt. Institutet kritiserede den tvungne adskillelse, fordi den strider mod retten til familieliv. Der skal foretages en konkret og individuel vurdering i hver sag for at tage hensyn til, hvad der er det rigtige og bedste for hvert af de enkelte par. For mange af de unge par var

Vi taler jo blandt andet om børn, der må vente i tre år på at komme i sikkerhed og se deres far eller mor igen. Tre år er urimeligt lang tid i et barns liv.

Jonas Christoffersen, direktør.

adskillelsen meget indgribende og skabte stor utryghed. Ifølge Røde Kors var der flere eksempler på, at de unge reagerede kraftigt, udviste selvskadende adfærd og forsøgte at begå selvmord.

I foråret gik Ombudsmanden ind i sagen efter at have fået en klage fra et syrisk ægtepar. Regeringen tog kritikken til sig og ændrede efterfølgende praksis.

I februar 2017 offentliggjorde Ombudsmanden en foreløbig rapport om forløbet, som han blandt andet betegner som "særdeles kritisabelt". Derudover mener han, at instruks

Treårsreglen strider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's Børnekonvention.

fra februar 2016 var ulovlig, fordi den medførte en betydelig risiko for forkerte afgørelser i sagerne om adskillelse af de unge par.

OVERGREB MOD MINDREÅRIGE PÅ BØRNEASYLCENTER

Mindreårige uledsagede asylansøgere, der kommer til Danmark, bliver indkvarteret på specielle centre for børn. Det sker af hensyn til børnenes tarv. I efteråret kom det imidlertid frem, at nogle børnecentre ikke har givet asylbørnene tilstrækkelig beskyttelse. Den 26. oktober valgte Udlændingestyrelsen at lukke børnecentret Tullebølle, der blev drevet af Langeland Kommune, efter mistanker om

seksuelle og voldelige overgreb. I kølvandet på Tullebølle-sagen tog Ombudsmanden sammen med instituttet på kontrolbesøg på Hundstrup børnecenter på Sydfyn og fandt også her en række problemer. Børnecentret står over for at skulle lukke, og Langeland Kommune skal ikke længere være operatør.

Udlændingestyrelsen har tilkendegivet, at styrelsen vil følge op på Ombudsmandens anbefalinger i forhold til andre operatører på området. I december 2016 varslede udlændinge- og integrationsministeren et nyt koncept for tilsyn med centrene.

TILBAGESKRIDT

- Treårsreglen har store konsekvenser for de berørte familier. Reglen krænker familiernes ret til familieliv, og instituttet er derfor gået ind i en retssag til støtte for en udlænding, der har fået afslag på familiesammenføring på baggrund af de nye regler.
- I februar 2016 meddelte regeringen, at asylansøgere mellem 15 og 18 år ikke måtte bo med en ægtefælle eller samlever på asylcentre, og at parrene skulle skilles ad. Senere er praksis ændret.
- Anklager om seksuelle og voldelige overgreb mod uledsagede mindreårige asylansøgere har kastet lys over mangelfuldt tilsyn med asylcentre for børn.
- I foråret afskaffede Folketinget reglerne for det obligatoriske sundhedstjek af alle nyankomne flygtninge og familiesammenførte. Det betyder, at det nu alene er op til kommunernes sagsbehandlere at vurdere, om flygtningene har behov for et sundhedstjek.
- I marts indførte Folketinget et loft over, hvor mange penge modtagere af integrationsydelse, uddannelseshjælp og kontanthjælp kan få, og indførte rådighedskrav, så ydelserne sænkes, hvis man ikke har arbejdet 225 timer det seneste år. Reglerne forventes særligt at ramme personer, der ikke er født i Danmark.

FREMSKRIDT

- Praksis er ændret, så unge asylpar får foretaget en konkret vurdering i deres sag i forhold til, om de kan indkvarteres sammen.
- Udlændinge- og integrationsministeren har varslet en ændring af reglerne for tilsyn med børnecentre, efter blandt andet lukningen af børnecenter Tullebølle på grund af mistanker om seksuelle og voldelige overgreb.
- I juni besluttede Folketinget at indføre integrationsgrunduddannelsen – IGU – der blandt andet skal opkvalificere flygtninge og familiesammenførte og hjælpe dem ind på det danske arbejdsmarked. Integrationsgrunduddannelsen er et resultat af trepartsaftalen om arbejdsmarkedsintegration mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Efter de første tre måneder var dog kun 13 kommet i gang med uddannelsen.

Antallet af nyankomne flygtninge i Danmark faldt fra 21.316 i 2015 til 6.235 i 2016.

Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet.

BETYDELIG RISIKO FOR UMENNESKELIG BEHANDLING

I juni udtalte udlændinge- og integrationsministeren, at det skal være så "utåleligt som muligt" at være på tålt ophold. Tålt ophold dækker over de vilkår, som udlændinge uden lovlig opholdstilladelse må leve under i Danmark, når de ikke kan blive sendt ud af landet, fordi de risikerer at blive udsat for forfølgelse, for eksempel tortur, i hjemlandet.

UTÅLELIGE FORHOLD FOR KRIMINELLE OG AFVISTE

I februar 2017 vedtog Folketinget en vidtgående lov, som sætter handling bag ministerens ord. Dermed er Danmark i betydelig risiko for at begå menneskerettighedskrænkelser.

Instituttet har kritiseret loven, fordi den blandt andet indfører en ny underretningspligt og lægger op til en række skærpselser – som for eksempel fodlænke eller varetægtsfængsling – hvis udlændingene overtræder deres opholds-, underretnings- og meldepligt.

Loven betyder en så væsentlig begrænsning af de berørte udlændinges ret til frihed, at der er risiko for, at de reelt må anses for frihedsberøvede. Det konflikter med menneskerettighederne.

Der er også risiko for, at vilkårene over tid for enkelte udlændinge får karakter af umenneskelig eller nedværdigende behandling i strid med blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Kan vi i Danmark leve med, at vi byder mennesker nedværdigende og umenneskelige forhold, der næppe lever op til vores internationale forpligtelser?

Louise Holck, vicedirektør.

LÅST INDE DET MESTE AF DØGNET

Udlændingene, der er frihedsberøvede for at sikre, at de er til stede, for eksempel når de skal rejse ud af Danmark, eller når deres sag om asyl skal behandles af myndighederne, kunne fra 2016 blive indsat i det tidligere fængsel Vridsløselille.

TILBAGESKRIDT

- Forhold og vilkår for udlændinge på tålt ophold er blevet strammet i 2016.
- I december kom et lovforslag, der vil kriminalisere etablering og ophold i lejre. Forslaget er møntet på udenlandske hjemløse, og flere politikere har udtalt, at kriminaliseringen skal ramme "roma-lejre". Institutet mener, at udtalelserne er problematiske, fordi de knytter en etnisk gruppe til en bestemt adfærd.

I februar 2016 var Ombudsmanden, DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder på uanmeldt kontrolbesøg, og selv om udlændingene ikke afsoner en straf, så sammenlignede Ombudsmanden alligevel forholdene i Vridsløselille med forholdene i lukkede fængsler.

Ombudsmanden var "alvorligt bekymret over", at udlændingene var lukket inde i enmandsceller stort set døgnet rundt, at de manglede aktiviteter, beskæftigelse og information. Ombudsmanden mente, at der var risiko for, at de kritisable forhold kunne give psykiske skadevirkninger.

Ifølge de seneste tal fra oktober 2016 befinder der sig 70 personer på tålt ophold, som staten ikke kan sende ud, fordi de for eksempel risikerer tortur i hjemlandet. Derudover befinder der sig 120 kriminelle udviste udlændinge med opholds- og meldepligt, der ikke kan sendes ud, fordi hjemlandet for eksempel nægter at tage imod dem.

Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Det tidligere åbne fængsel Kærshovedgaard uden for Ikast blev i 2016 omdannet til udrejsecenter.

Som følge af kritikken har myndighederne forbedret forholdene, så udlændingene er låst inde i færre timer og har fået øget fællesskab, en række aktivitetstilbud og mulighed for beskæftigelse.

DANMARK DØMT FOR DISKRIMINATION

Den 25. maj 2016 dømte Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol Danmark for diskrimination på grund af udlændingelovens 26-årsregel. Reglen betød, at danskere, som havde haft dansk statsborgerskab i 26 år, og som ønskede familiesammenføring med en udenlandsk ægtefælle, ikke skulle opfylde det såkaldte tilknytningskrav om, at parret skulle have en større samlet tilknytning til Danmark

FREMSKRIDT

- Forholdene for frihedsberøvede udlændinge i Vridsløselille er blevet markant forbedret efter kritik fra Ombudsmanden.
- Indfødsretsloven er ændret, så børn af forældre med dobbelt statsborgerskab også automatisk får indfødsret.

end til noget andet land. Domstolen mente, at 26-årsreglen diskriminerede danske statsborgere af anden etnisk oprindelse end dansk.

Regeringen besluttede straks at rette ind efter domstolens afgørelse, men i stedet for hurtigt at ændre Udlændingeloven, besluttede regeringen i juni 2016, at Udlændingestyrelsen skulle se bort fra 26-årsreglen med den virkning, at tilknytningskravet stilles i alle familiesammenføringssager, selv om en lovændring endnu ikke var gennemført. Det mener vi, er ulovligt. I en retsstat skal man kunne stole på, at de love, Folketinget har vedtaget, gælder, indtil ændringer er blevet vedtaget.

FN BEKYMRET OVER DANSK UDLÆNDINGELOVGIVNING

I juni var Danmark til eksamination i Genève ved komitéen, der overvåger staternes gennemførelse af FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder. Under eksaminationen var der især fokus på de seneste års ændringer på udlændinge- og asylområdet.

BEKYMRING OVER TREÅRSREGLEN

Komitéen udtrykte blandt andet bekymring over den omdiskuterede treårsregel for familiesammenføring, som betyder, at flygtninge med midlertidig beskyttelse som udgangspunkt skal vente tre år, før de kan blive forenet med deres familie i Danmark. Institut for Menneskerettigheder har som nævnt side 8 været meget kritiske over indførelsen af reglen.

“At skulle vente tre år på at blive sammenført med sin familie er en evighed for personer, der er flygtet fra krigens rædsler. Vi mener, at det er i direkte strid med de menneskeretlige konventioner, som Danmark har skrevet under på. Derfor lægger vi naturligvis mærke til, at FN-komitéen anbefaler Danmark at ændre denne regel,” siger Institut for Menneskerettigheders vicedirektør Louise Holck.

At skulle vente tre år på at blive sammenført med sin familie er en evighed for personer, der er flygtet fra krigens rædsler.

Louise Holck, vicedirektør.

KRITIK OG LIDT ROS

Der er flere områder, hvor Danmark fik kritik. Det drejer sig blandt andet om brugen af isolationsfængsling, ikke mindst af mindreårige, tvang i psykiatrien og fraværet af et generelt forbud mod diskrimination. Derudover bemærkede komitéen, at dansk politi i starten af 2016 fik adgang til at beslaglægge asylansørgeres værdigenstande for at dække udgifterne til deres ophold i Danmark. Komitéen anbefalede desuden, at regeringen tager initiativ til at evaluere den

omfattende terrorlovgivning samt styrke indsatsen mod vold i nære relationer.

Komitéen roste imidlertid også Danmark for at have gennemført forbedringer af menneskerettighedsforholdene. For eksempel anerkender komitéen oprettelsen af Den Uafhængige Politiklagemyndighed, homoseksuelles muligheder for at indgå ægteskab i Folkekirken, transpersoners ret til juridisk kønsskifte og etableringen af Det Grønlandske Menneskerettighedsråd.

FN kritiserede de danske myndigheders udstrakte brug af frihedsberøvelse af migranter og asylsøgere samt deres forhold under frihedsberøvelse.

Ved de seneste to bedømmelser i FN-regi er Danmark også blevet opfordret til at se på reglerne for flygtninge og asylsøgere, omfanget af isolationsfængsling samt de vide rammer for at frihedsberøve migranter og asylsøgere. Sidst Danmark blev eksamineret på dette område, var i 2008.

KLARE REGLER FOR DANSK MILITÆR

Danmark har de seneste 15 år deltaget i en række internationale militære operationer og situationer med væbnet konflikt.

FOLKERETLIGE FORPLIGTELSE

I takt med det stigende internationale engagement er der opstået et behov for at definere rammerne for det danske militærs folkeretlige forpligtelser. Det er nu mundet ud i den første danske militærmanual, der blandt andet beskriver de danske væbnede styrkers menneskeretlige forpligtelser i forbindelse med internationale militære operationer. Manualen blev offentliggjort i september 2016 og er på mere end 600 sider.

LÆREBOG FOR FORSVARET

Det har taget lang tid at udarbejde manualen, og mange både i og uden for Forsvaret har deltaget i processen, herunder Institut for Menneskerettigheder. Manualen skal fungere

som en slags lærebog for især Forsvarets planlægningsstab, chefer og militærjurister, og den beskriver den overordnede folkeretlige referenceramme, som udsendte danske soldater skal overholde.

FREMSKRIDT

- Den nye militærmanual skaber klarhed over de danske styrkers folkeretlige forpligtelser. Det er af afgørende betydning for fremtidige operationer.

Den nye militærmanual beskriver blandt andet militærets menneskeretlige forpligtelser, når de deltager i internationale militære operationer.

SEJR FOR PERSONER MED HANDICAP

I mange år har Danmark været det eneste land i Skandinavien, der ikke har haft et generelt forbud mod diskrimination på grund af handicap. For eksempel har personer med handicap skullet leve med ikke at have lige adgang til forsikringer, bolig, uddannelse eller sundhed.

Derfor har Institut for Menneskerettigheder i flere år arbejdet for at få politikerne på Christiansborg til at vedtage et generelt forbud, så mennesker med handicap stilles lige med andre borgere, og så Danmark bedst muligt kan leve op til sine menneskeretlige forpligtelser over for FN's Handicapkonvention.

DANMARK FÅR GENERELT DISKRIMINATIONSFORBUD

I midten af februar 2017 meddelte socialministeren, at regeringen ønsker at indføre et generelt forbud mod diskrimination på grund af handicap. Samtlige af Folketingets partier bakker op om et generelt diskriminationsforbud.

23 procent af alle personer med en større fysisk funktionsnedsættelse har oplevet at blive udsat for diskrimination, mens 32 procent af alle personer med større psykiske funktionsnedsættelser har oplevet diskrimination.

Kilde: SFI, 2013.

Personer med handicap har været sat udenfor og ekskluderet fra at deltage på lige fod med andre i samfundet, så denne lov kommer til at gøre en kæmpe konkret forskel for en masse mennesker.

Maria Ventegodt Liisberg,
ligebehandlingschef.

Det nye forbud vil give juridisk beskyttelse på alle samfundsområder og ikke kun arbejdsmarkedet, som det er i dag. Det betyder blandt andet, at personer med handicap nu får mulighed for at klage til Ligebehandlingsnævnet, hvis de har været udsat for diskrimination.

Det konkrete forslag til et diskriminationsforbud er dog – medio marts 2017 – endnu ikke offentliggjort.

UDFORDRINGER FOR LANDETS SVAGESTE

På en række områder har 2016 budt på store udfordringer for nogle af Danmarks svageste og mest udsatte borgere. Det gælder børn, personer med handicap og socialt udsatte. Selv om dansk lovgivning sjældent henviser direkte til økonomiske og sociale menneskerettigheder, så er for eksempel retten til en passende bolig og social sikkerhed omfattet af en række menneskerettighedskonventioner.

FLERE MENNESKER UDEN BOLIG

At have et sted at bo er ofte en forudsætning for at kunne leve en tryk og værdig tilværelse. Men Danmark har et højt antal hjemløse. Over de senere år er der sket en markant stigning i antallet af unge hjemløse i alderen 18-24 år. Siden 2009 er antallet af hjemløse steget med en fjerdedel, mens antallet af unge hjemløse er fordoblet. Det er først og fremmest en alvorlig menneskeretlig problemstilling for de mennesker, det rammer, men det viser også, at der er strukturelle problemer på boligmarkedet og i den sociale indsats.

KONTANTHJÆLPSLOFT HAR ØGET FATTIGDOMMEN

I oktober 2016 indførte regeringen kontant-hjælpsloftet. Ordningen betyder, at det især er børnefamilier, der bliver ramt økonomisk. Integrationsydelsen og rådighedskrav medfører også lavere sociale ydelser. Nogle beregninger forudsiger, at op mod 15.000 danske børn kommer til at leve under den fattigdomsgrænse, som blev sat af den tidligere regering. De lave ydelser risikerer desuden at føre til øget hjemløshed og flere udsættelser.

Martin Rosenlind er én ud af 2.000 danskere under værgemål, der ikke må stemme til folketingsvalg. Derfor har han sammen med fire andre danskere lagt sag an mod den danske stat. I løbet af 2016 har instituttet bi-interveneret til fordel for de fem sagsøgere i retssagen i Østre Landsret.

TILBAGESKRIDT

- Hjemløsheden stiger. Fra 2009 til 2015, hvor de seneste tal stammer fra, er antallet af hjemløse steget fra 4.998 til 6.138, hvilket svarer til en stigning på 23 procent.

FREMSKRIDT

- Personer under værgemål har opnået stemmeret til kommunal-, regional og europaparlamentsvalg. De har dog ikke fået ret til at stemme til folketingsvalg.
- Antallet af udsættelser af lejere faldt i 2016 for femte år i træk. Siden det historisk høje niveau i 2011 er antallet af årlige udsættelser mere end halveret.

Jeg må ikke stemme til folketingsvalget. Ministeriet siger, at loven er sådan. Det er jeg faktisk sur over.

Martin Rosenlind, sagsøger.

SEXISME OG HADEFULD TALE PÅ INTERNETTET

De senere år er danskernes offentlige samtaler og debatter i høj grad rykket over på de sociale medier. Her har alle mulighed for at diskutere aktuelle emner og ytre deres holdninger. På godt og ondt. For med den korte vej fra tanke og holdning til Tweet eller Facebookkommentar er der også fulgt nye udfordringer.

INSTITUT BAG NORDISK NETVÆRK

I sensommeren tog Institut for Menneskerettigheder initiativ til et nyt netværk, der består af alle nordiske ligestillings- og ombudsinstitutioner. Netværket har til opgave at afdække omfanget af sexisme og hadefulde tale på internettet og sikre, at viden og erfaringer deles på tværs af Norden.

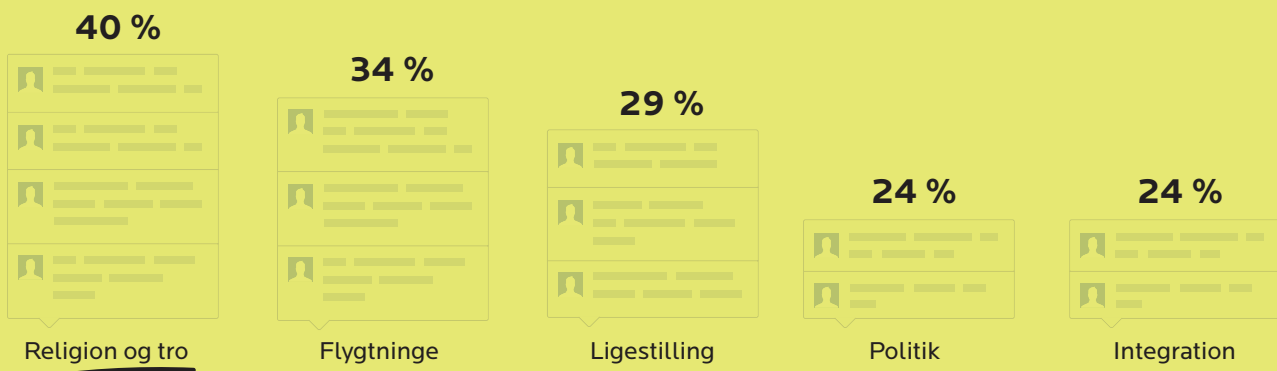
Flere af Danmarks nordiske nabolande opfatter hadefulde ytringer på nettet som en trussel mod demokratiet. Både Norge og Sverige har for nylig lanceret nationale handlingsplaner mod hadefulde ytringer for at sikre en bred offentlig debat, hvor alle føler, de kan komme til orde.

Facebook har gjort det muligt for medierne at engagere danskere som aldrig før i den offentlige debat. Men debatten kører ofte af sporet og ender i tilsvininger og verbale overfald.

Ask Hesby Krogh, teamleder.

EMNER HVOR DEBATTEN ER MEST HADEFULD

TILBAGESKRIDT

- Hævnporno viste sig i 2016 at være et udbredt fænomen, og beskyttelsen af især unge piger og håndhævelsen af straffeloven i sager om deling af billeder har vist sig at være svag.
- Selv om uddannelsesniveaet i samfundet generelt stiger, vælger mænd og kvinder med samme uddannelse vidt forskellige karrierer. Kvinder vælger typisk en karriere i den offentlige sektor og mænd typisk i den private. Det er en situation, der ikke har ændret sig i 20 år, viser en SFI-undersøgelse fra 2016.

Ud over erfaringsudveksling håber instituttet, at netværket kan skabe øget opmærksomhed på emnet, og at det også i Danmark munder ud i en national handlingsplan imod sexisme og hadefulde tale.

15 PROCENT AF ALLE KOMMENTARER ER HADSKE

Selv om det er blevet tydeligt, at der ofte ses eksempler på stigmatiserende og hadefulde tale, har vi ikke haft tal og statistik på, hvor ofte det forekommer.

Derfor har instituttet i løbet af 2016 arbejdet på en undersøgelse, der kortlægger omfanget og karakteren af hadefulde ytringer på nettet. Undersøgelsen bygger på en kvantitativ indholdsanalyse af DR Nyheders og TV 2 Nyhedernes Facebooksider, og det er første gang, en sådan undersøgelse er foretaget i Danmark – og i resten af Norden.

FREMSKRIDT

- En lang række store virksomheder og organisationer har sammen med regeringen søsat en kampagne, der skal få flere mænd til at tage barselsorlov samt sikre en mere ligelig fordeling af forældreloven.
- Den 1. januar 2017 blev transkønnethed fjernet fra Sundhedsstyrelsens diagnosefortegnelse over psykiske sygdomme.

Undersøgelsen viser, at hver syvende kommentar – det vil sige 15 procent – ud af alle kommentarer er hadefulde, og tre fjerdedele af alle hadefulde ytringer bliver skrevet af mænd. Undersøgelsen viser også, at hadefulde kommentarer fremprovokerer flere hadefulde ytringer. Som en konsekvens af den hårde tone afholder halvdelen af danskerne sig fra at blande sig i debatterne på nettet. Det er et problem for ytringsfriheden og for den demokratiske samtale, der dermed bliver fattigere.

MANDLIGE PÆDAGOGER DISKRIMINERES

I juni indbragte instituttet en børnehave for Ligebehandlingsnævnet, fordi den havde særlige regler for mandlige pædagoger. Reglerne forbød blandt andet mændene at skifte børnenes ble eller gå med på toilettet, og ifølge vores vurdering udgør det ulovlig diskrimination.

ETNISKE EFTERNAVNE OG DANSKHED TIL DEBAT

Hvad indebærer det at være dansk, og hvornår kan man kalde sig dansker? Det er nogle af de spørgsmål, der har været debatteret intenst i 2016.

KLASSEOPDELING UD FRA EFTERNAVN

Danskhedsdebatten blev aktuel i sensommeren, hvor Langkaer Gymnasium i Aarhus oprettede fire klasser udelukkende for etniske minoritets elever for at kunne lave to klasser med 50 procent etnisk danske og 50 procent etniske minoritets elever. Formålet var at fastholde de etnisk danske elever på skolen. Men løsningen, hvor klasserne blev opdelt ud fra elevernes navne, er ulovlig. Vi

TILBAGESKRIDT

- Langkaer Gymnasium i Aarhus oprettede klasser ud fra elevernes etnicitet. Instituttet mener, at det er ulovlig diskrimination, og indbragte sagen for Ligebehandlingsnævnet.
- En tredjedel af praktikkonsulenterne på landets erhvervsskoler oplever, at virksomheder fravælger unge med anden etnisk baggrund end dansk, når de skal ansætte erhvervspraktikanter.
- Unge med etnisk minoritetsbaggrund skal i gennemsnit sende 52 procent flere jobansøgninger for at blive kaldt til samtale end personer med etnisk dansk baggrund.

indbragte sagen for Ligebehandlingsnævnet som en principiel sag, men i marts 2017 indgik instituttet og Langkaer Gymnasium et forlig. Langkaer Gymnasium anerkender, at der var tale om diskrimination, og at de ikke agter at gentage fremgangsmåden.

FRAVALG AF PRAKTIKSØGENDE ETNISKE UNGE

Det er ikke kun på uddannelsesområdet, men også på arbejdsmarkedet, at unge med anden etnisk baggrund end dansk oplever forskelsbehandling. Det blev der sat fokus på i november, da instituttet lancerede en undersøgelse af erhvervsskoleelevers adgang til praktikpladser. Undersøgelsen viser, at op mod hver tredje praktikkonsulent jævnligt oplever, at virksomheder fravælger etniske minoritetsunge, når de skal besætte praktikpladser.

FREMSKRIDT

- Der er indgået forlig med Langkaer Gymnasium, der slår fast, at det er diskrimination at opdele elever ud fra etnicitet.
- Regeringen har fremsat en handlingsplan, der skal sætte fokus på æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

FOKUS PÅ PROFESSIONSUDDANNELSER

I løbet af 2016 har instituttets uddannelsesafdeling haft travlt. De rette menneskeretlige kompetencer hos myndigheds personer, der har med børn, unge og udsatte borgere at gøre, er nemlig nødvendige for, at Danmark kan efterleve sine menneskeretlige forpligtelser.

Derfor har vi undersøgt, hvordan der bliver undervist i menneskerettigheder på pædagog- og socialrådgiveruddannelser over hele landet, og det er der kommet to rapporter ud af.

Rapporterne viser, at der er behov for et øget fokus på internationale konventioner samt bevidsthed omkring ligebehandling og ikke-diskrimination. Derfor anbefaler vi, at disse bliver skrevet direkte ind i de forskellige professionsuddannelsers curricula.

Socialrådgivere skal foretage menneskeretlige skøn, når de behandler sager for nogle af Danmarks mest udsatte borgere. Derfor er det vigtigt, at de har forståelse for de grundlæggende menneskerettigheder.

Cecilia Decara, teamleder.

MENNESKERETTIGHEDER I PRAKSIS

Landets kommuner spiller en vigtig rolle, når det gælder menneskerettigheder. Det er meget ofte dér, mennesker i praksis får adgang til deres rettigheder – eller oplever, at rettighederne kan være under pres. De kommunale beslutningstagere og forvaltninger er imidlertid ikke vant til at tænke deres arbejde i en menneskeretlig ramme.

KOMMUNERNE HAR STYRKET BESKYTTELSEN AF BØRN

I 2016 har instituttet undersøgt, hvordan kommunerne har implementeret den såkaldte overgrebspakke, der skal beskytte børn mod overgreb. Overgrebspakken blev introduceret i 2013 i kølvandet på en lang række sager om misbrug og mishandling af børn.

Sidenhen er der sket betydelige fremskridt: Kommunerne har sat fokus på området, og der tegner sig et billede af en mere systematisk og hurtig håndtering af underretninger om børn. Kommunernes akutberedskab, der skal tage sig af de mest umiddelbart truede børn, er kommet i fokus både hos ledelsen og medarbejdere.

SVÆRT FOR FATTIGE KOMMUNER

Ankestyrelsens praksisundersøgelser viser dog, at der sker mange sagsbehandlingsfejl. I knap 10 procent af sagerne er fejlene så alvorlige, at styrelsen selv går ind i sagerne. Derudover er kommunerne meget forskelligt stillet i forhold til, hvor mange udsatte børn de skal tage hånd om.

”I de kommuner, hvor økonomien er presset, vil det blive stadigt sværere at leve op til de stramme lovkrav og sikre den socialfaglige og forvaltningsmæssige kvalitet. Det kan betyde ulige og mangelfuld beskyttelse af børn, der tilfældigvis bor i en af landets fattige kommuner,” siger seniorforsker Anette Faye Jacobsen.

PSYKISKE OVERGREB OVERSES

Instituttet har også undersøgt, hvordan chefer og ansatte i børne- og ungeforvaltningerne fortolker overgrebsbegrebet. Undersøgelsen viser, at en tredjedel i høj grad fokuserer på overgreb af fysisk og seksuel karakter, mens de er langt mindre opmærksomme på faresignalerne ved psykiske overgreb.

NÆSTE SKRIDT

I 2017 ser vi blandt andet på reglerne for den obligatoriske offentlige digitale kommunikation. Vi undersøger, hvordan kommunerne sikrer, at digitalt svage borgere får adgang til de ydelser og den støtte, de har ret til. Derudover undersøger vi retssikkerheden i kommunerne på det sociale område, og hvordan borgerne oplever sagsbehandlingen i kommunerne. Endelig ser vi nærmere på kommunernes indsats over for det stigende antal hjemløse.

Det betyder, at børns psykiske trivsel er i fare for at blive overset, selv om offentligt ansatte har pligt til at reagere, hvis børn mistrives eller ser ud til at have behov for hjælp.

”Overgrebspakken har den indbyggede svaghed, at den især har fokus på fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn, og den vægtning går igen, når man sammenligner praksis og overgrebsberedskaber hos landets 98 kommuner,” siger Anette Faye Jacobsen.

Derfor anbefaler instituttet, at lovgivningen og vejledningsmaterialet til kommunerne bliver ændret, så børn beskyttes mod både fysiske, psykiske og seksuelle overgreb samt vanrøgt.

Overgrebspakken blev vedtaget i 2013, efter at en lang række sager om misbrug og mishandling af børn – som for eksempel Tønder- og Brønderslevsagerne – kastede et kritisk lys på myndighedernes manglende indgriben.

RAPPORT OVER MENNESKERETTIGHEDERNES TILSTAND

For anden gang udgav Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder i efteråret en statusrapport over menneskerettighedssituationen i Grønland.

Rapporten blev lanceret den 16. november 2016 i Nuuk, hvor blandt andet politikere og repræsentanter fra det grønlandske civilsamfund var til stede.

RETFÆRDIG RETTERGANG OG FRIHEDSBERØVELSE

Et af de områder, som statusrapporten sætter fokus på, er retten til retfærdig rettergang samt de garantier, som grønlændere skal have, når de bliver frihedsberøvede. Her bliver det blandt andet fremhævet, at der er store udfordringer med sagsbehandlingstiden ved domstolene samt forholdene i detentionerne og anstalterne.

I den forbindelse anbefaler instituttet og Grønlands Råd for Menneskerettigheder, at Domstolsstyrelsen sammen med Retten i Grønland og Grønlands Landsret sikrer, at alle sager bliver behandlet inden for en rimelig tidsfrist. Derudover bør de sikre, at en frihedsberøvelse så vidt muligt ikke begrænser individets øvrige rettigheder.

RETSSIKKERHED I KOMMUNERNE

Rapporten sætter også fokus på, at der er behov for at efteruddanne selvstyret og de kommunale medarbejdere.

Manglen på tilstrækkelig viden er især et problem i sager, der vedrører børneanbringelser, hvor borgere ikke bliver tilstrækkeligt oplyst om baggrunden for anbringelsen af deres børn. Manglende overholdelse af forvaltningsregler medfører lange sagsbehandlingstider i ankesager.

FOLKESKOLEN UNDER PRES

De grønlandske folkeskoler har svært ved at tilrettelægge undervisningen differentieret, så den tager hensyn til elevernes behov. Det skyldes blandt andet, at det er svært at rekruttere kompetente og uddannede lærere til især de mindre byer og bygder. Vi anbefaler, at Naalakkersuisut – Grønlands regering – sikrer, at læreruddannelsens faglige indhold bliver højnet, og at kommunerne tilføjer de nødvendige ressourcer til folkeskoleområdet for at tiltrække flere uddannede lærere til de mindre byer og bygder.

Institut for Menneskerettigheder er national menneskerettighedsinstitution for Grønland, ligesom instituttet er det for Danmark. Det betyder, at vi i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder evaluerer, fremmer og overvåger menneskerettighederne i landet.

TILBAGESKRIDT

- Danmark bliver ved med at bruge anordninger (retsforskrifter om ikrafttræden af danske love med retsvirkning for Grønland) i stedet for at fremsætte forslag til lov for Grønland, som tager højde for grønlandske forhold.
- Naalakkersuisut har ikke indført brugen af lovbekendtgørelser for at styrke borgeres kendskab til gældende lovgivning.

FREMSKRIDT

- Naalakkersuisut har i foråret 2016 udarbejdet en redegørelse om status på handicapområdet i Grønland. På baggrund af redegørelsen bliver der etableret et nationalt handicapcenter i 2017 og et handicaptalsmandskontor. Der vil også blive fremsat ny lovgivning, der har til hensigt at løfte, kvalificere og understøtte tiltag og indsatser, som sikrer personer med handicap rettigheder.
- Naalakkersuisut har fokus på at forbedre børns retsstilling og har derfor i 2016 fremsat en række love om børns forhold. Det gælder forældreansvarsloven, lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen og lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser. Det har blandt andet betydet, at revselsesretten er afskaffet.

Det grønlandske samfund står over for store omvæltninger, hvor blandt andet mineraludvinding og minedrift kan give nye muligheder. Samtidig kæmper landet med sociale og strukturelle problemer.

MENNESKERETTIGHEDERNE SKABER MULIGHEDER

Kradse politiske udmeldinger om menneskerettigheder er også hverdagskost i international sammenhæng. Instituttet har ikke en opgave som vagthund ude i verden, men vi skal bidrage til at gennemføre menneskerettighederne internationalt. Det gør vi som rådgivende partner med fokus på praktiske og langvarige løsninger. Vi samarbejder med og påvirker centrale beslutningstagere i ministerier, hos myndigheder og i erhvervslivet. Det gør vi i kraft af vores særlige status, vores troværdighed, viden og betydelige erfaring. Vi tager bestik af de forandringer, som sker, tilpasser vores redskaber, griber dagsordener og ser deres potentiale for at fremme menneskerettighederne.

Derfor har vi nu kastet os ud i arbejdet med FN's Verdensmål og med at forstå sammenhænge mellem menneskerettigheder og økonomisk vækst.

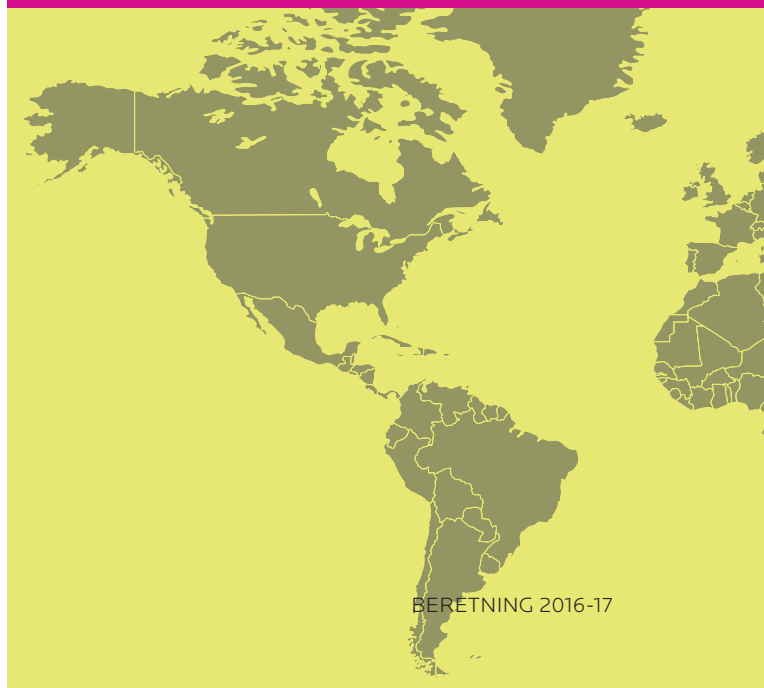
For at vores internationale arbejde til stadighed er relevant, skal vi tydeligt vise, hvilke muligheder og løsninger menneskerettigheder giver borgere, stater og virksomheder. Vi skal udvide kredsen, som støtter op om menneskerettighederne, og vi skal kigge i nye retninger.

Menneskerettigheder giver muligheder. De bidrager til at skabe forudsigelighed, stabilitet og gennemsigthed. Det er nøgleord for erhvervsledere, som kigger efter nye markeder, for investorer, som skal tro på afkast, og for

regeringsinstitutioner, som skal sikre udvikling til gavn for hele befolkningen.

For eksempel sikrer retten til en fair rettergang forudsigelighed og er et værn mod korruption og magtfuldkommenhed, som er gift for investeringer og dermed vækst. Retten til sundhed sikrer en robusthed og stabilitet i arbejdsstyrken, som virksomheder efterspørger. Adgang til information betyder, at befolkningen ved, hvad der foregår, og kan påvirke beslutningstagerne, før konflikter

Vi arbejder med menneskerettigheder mange steder i verden. Vores største indsatser er i Afrika, specielt i Vestafrika, i Nordafrika og Mellemøsten, Asien og Eurasien: Vi har otte lokalkontorer placeret i Niger, Burkina Faso, Mali, Tunesien, Nepal, Kina, Myanmar og Kirgisistan.

Vi skal supplere vores fokus på forpligtelser og værdier med argumenter om økonomiske rationaler og stabilitet. Vi skal blive bedre til at få blandt andet politikere, investorer og erhvervsledere til at se menneskerettighederne som et værktøj til at opnå fremgang og vækst.

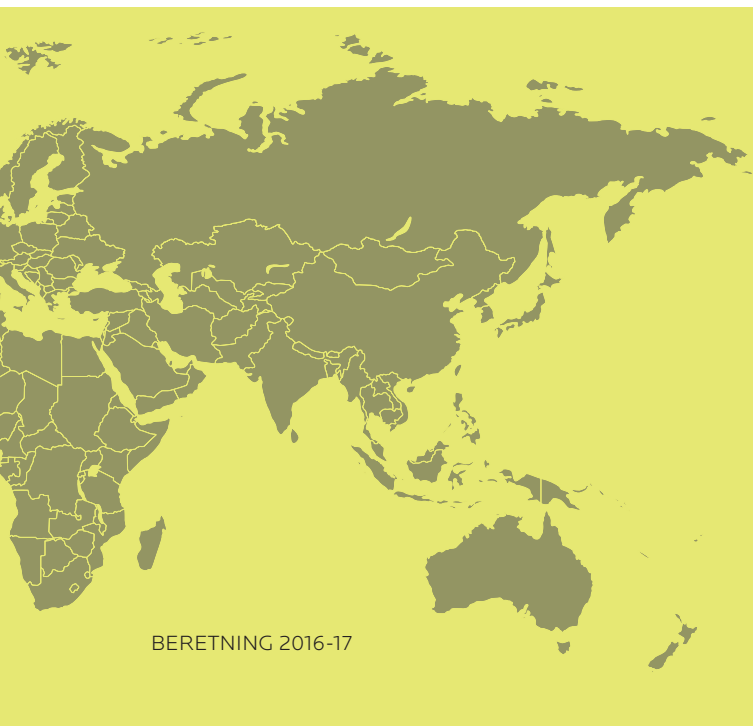
Eva Grambye, vicedirektør.

skaber alvorlig ustabilitet og udmønter sig i vold og migration. Inddragelse af befolkningen og virksomheder i lovgivningsprocesserne gennem offentlige høringer giver gennemsigthed og forudsigelighed i forhold til, hvilke regler der kommer til at gælde.

En forudsætning for, at rettighederne kan spille denne konstruktive rolle, er, at der er stærke institutioner og ansvarlige virksomheder.

Vi giver i det følgende eksempler på vores måde at arbejde på. Vi fokuserer på at sikre, at statslige institutioner, som for eksempel ministerier, domstole og politi, samt lokale nationale menneskerettighedsinstitutioner øger deres evne til at beskytte og fremme menneskerettighederne. Det sker, når menneskerettigheder indgår i politikker, prioriteter og lovgivning. Vi er med til at sætte standarder og udvikle viden og værktøjer, der bliver en del af regionale og internationale rammer. Vi arbejder også med den private sektor, fordi virksomhederne er vigtige, når beskyttelse og fremme af menneskerettighederne skal blive hverdag.

Vores fokus på muligheder har også gjort os nysgerrige. Vi har derfor startet et nyt projekt, som skal undersøge sammenhængen mellem menneskerettigheder og økonomisk vækst. Det er selvfølgelig enormt komplekst, men vi har allerede fået de første løfterige konklusioner på bordet. Læs næste side.

MENNESKERETTIGHEDER OG ØKONOMISK VÆKST

Institut for Menneskerettigheder har det seneste år begivet sig ud på ukendt terræn. Vi har sat os for at undersøge, om menneskerettighederne ud over at være er rigtig god idé og statslig forpligtelse også er en klog vej set i økonomisk perspektiv. Medvirker menneskerettighederne til at mindske ulighed, og/eller har de en positiv effekt på økonomisk vækst?

MENNESKERETTIGHEDERNES ØKONOMI

Vi har afsluttet en første empirisk, økonometrisk analyse af, om der er en sammenhæng mellem overholdelse af frihedsrettighederne og økonomisk vækst. Instituttet har sammenkædet CIRI Empowerment Index over friheds- og deltagelsesrettigheder med økonomisk vækst. CIRI-indekset omfatter bevægelsesfrihed, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, religionsfrihed og arbejdstagerrettighederne samt demokratiske valgrettigheder. Analysen omfatter data fra 167 lande i årene 1981 til 2011. Vi har både undersøgt, hvordan det samlede indeks og de enkelte rettigheder påvirker den økonomiske vækst.

YTRINGSFRIHED OG FORSAMLINGSFRIHED EN POSITIV EFFEKT

Analysens resultater peger på, at der er en påvirkning fra friheds- og deltagelsesrettighederne til økonomisk vækst, når man kigger over en 10-15-års tidshorisont. Analysen har samtidig vist, at der ikke er en sådan påvirkning den anden vej fra økonomisk vækst til frihedsrettigheder.

Det er interessant, at de menneskerettigheder, vi har undersøgt, ikke har haft nogen negativ effekt på den økonomiske vækst. Så argumentet om, at nogle samfund ikke har råd til at leve op til menneskerettighederne, holder simpelthen ikke.

Hans-Otto Sano, forskningschef.

$$y_{it} = \sum_{k=1}^p \gamma_k y_{i,t-k} + \sum_{k=0}^r \beta_k x_{i,t-k} + \sum_{k=0}^q \varphi_k z_{i,t-k} + u_{it}$$

$$u_{it} = \alpha_i + \varepsilon_{it}$$

Derefter har vi estimeret, hvordan friheds- og deltagelsesrettigheder påvirker økonomisk vækst på lang sigt. På lang sigt har særligt ytringsfrihed og forsamlingsfrihed en positiv effekt på den økonomiske vækst.

Sidst, men ikke mindst, har vi set på, hvordan frihedsrettighederne påvirker væksten forskelligt i forskellige regioner. Effekten er positiv og signifikant i Afrika syd for Sahara, i Europa og i Centralasien, men ikke i Mellemøsten, Nordafrika, Sydasien eller det amerikanske kontinent. Det har vi endnu ikke en gennemarbejdet forklaring på, men det vækker jo ens nysgerrighed.

SPRINGBRÆT TIL MERE VIDEN

I vores analyse har vi taget højde for, at tallene kan være forbundet med usikkerheder, fordi de er baseret på ekspertudsagn om menneskerettighedssituationen i landene. Analysen viser imidlertid helt klart, at menneskerettighederne ikke påvirker landenes økonomi negativt, men derimod kan have en gavnlig effekt på økonomisk vækst. Analysen kan bruges som springbræt til at skabe mere viden om, hvordan menneskerettighederne påvirker vores samfund.

Økonometrisk formel for en eventuel sammenhæng mellem friheds- og forsamlingsrettigheder og økonomisk vækst.

DATA

Vi har brugt data fra CIRI Human Rights data, World Bank, Polity IV, Center for Systematic Peace, Penn World Table, IMF og World Governance Indicators. CIRI Empowerment Index måler regeringers respekt for retten til henholdsvis indenlandsk og udenlandsk bevægelsesfrihed, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, religionsfrihed og arbejdstagerrettighederne samt demokratiske valgrettigheder i en række lande.

BÆREDYGTIGHED VIA NATIONALE HANDLINGSPLANER

Institut for Menneskerettigheder hjælper regeringer og virksomheder rundt om i verden med at udarbejde nationale handlingsplaner for menneskerettigheder og erhverv (National Action Plan/NAP). Handlingsplanerne er baseret på FN's retningslinjer. Ud over at give medarbejdere og lokalsamfund bedre forhold kan de medvirke til at øge stabiliteten i landene og gøre dem mere attraktive for nye investorer. Vores ekspertise på området bliver brugt i omkring 20 lande, for eksempel i Mexico, Chile, Niger og Zambia, men også i højtudviklede lande som Tyskland og Japan.

Vi har i samarbejde med International Corporate Accountability Roundtable (ICAR) udviklet et koncept og nogle redskaber til nationale handlingsplaner. De bliver benyttet af regeringer, menneskerettighedsinstitutter, og civilsamfundsorganisationer verden over til at skabe og implementere nationale handlingsplaner. Vi har det seneste år i samarbejde med UNICEF udviklet guides til, hvordan man sikrer, at handlingsplanerne også er i overensstemmelse med børns rettigheder.

Det er ikke nemt at lave en national handlingsplan for menneskerettigheder og erhverv, men vores værktøjskasse gør det lettere for staterne at vælge deres egen indfaldsvinkel, samtidig med at de lever op til FN's retningslinjer på området.

Claire Methven O'Brien, chefkonsulent.

SAMARBEJDE MED MEXICO

I 2016 indgik instituttet en samarbejdsaftale med Mexicos regering om at udvikle en national handlingsplan for menneskerettigheder og erhverv. Det er et stort skridt at indgå en aftale med så stor en økonomi, der også er strategisk placeret i en verdensdel med mange udfordringer for både menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. NGO'en Concious Friends of Mexico in Denmark kritiserede aftalen, fordi Mexico har åbenlyse problemer med at sikre borgernes menneskerettigheder. Vores vurdering er imidlertid, at netop ved at samarbejde og få en direkte adgang til de statslige aktører kan vi medvirke til at skabe reelle og konkrete forbedringer.

Direktør for Institut for Menneskerettigheder Jonas Christoffersen og Mexicos udenrigsminister Claudia Ruiz Massieu Salinas underskriver samarbejdsaftalen.

STÆRKE INSTITUTIONER SKABER STABILITET

Institut for Menneskerettigheder har arbejdet i Tunesien siden 2011. Vi har samarbejdet med flere myndigheder i landet, blandt andet den nationale menneskerettighedskommission, Den Interministerielle Rapporteringsmekanisme og Ministeriet for Forfatningsgivende Institutioner, Civilsamfund og Menneskerettigheder. Vi fokuserer på at styrke og efteruddanne de institutioner, som skal sørge for, at landet lever op til menneskerettighederne, så borgerne dermed kan nyde deres rettigheder og få lige muligheder. Vi har blandt andet støttet den nationale menneskerettighedskommission i at organisere og åbne et dokumentationscenter. Det indeholder vigtig dokumentation for menneskerettighedskrænkelser i tiden under diktaturet. Dokumentationscentret omfatter en

stor samling borgerklager over krænkelser, og næsten 11.000 henvendelser bliver sorteret og arkiveret elektronisk. Vi har også understøttet koordinationen mellem ministerierne, så Tunesiens rapportering til FN-systemet nu er kommet tilbage på sporet.

LANGSIGTET ARBEJDE

Tunesien blev for nylig betegnet som det eneste arabiske demokrati af analyseinstituttet Freedom House. Tunesien er da også et af de lande i Mellemøsten, hvor instituttet forventer de største fremskridt med arbejdet.

Vicedirektør på Institut for Menneskerettigheder Eva Grambye og Tawfik Bouderbala, formand for den tunesiske menneskerettighedskommission, underskriver en samarbejdsaftale.

Fremskridt på menneskerettighedsområdet kommer ikke af sig selv, og selv om resultater kan falde oven i hinanden og virke pludselige, så er det frugten af et vedholdende langsigtet strategisk arbejde. Derfor er det afgørende for instituttets arbejde i Tunesien at have centrale samarbejdspartnere og god lokal forankring for at hjælpe landet med at fastholde den positive udvikling med stærke institutioner til at opretholde menneskerettighederne i landet.

SAMARBEJDSAFTALER

Efter solid forberedelse i 2016 kunne Institut for Menneskerettigheder i januar 2017 underskrive en samarbejdsaftale med Tunesiens ombudsmand Abdessattar Ben Moussa, der modtog Nobels fredspris i 2015. Samarbejdet vil fokusere på opbygningen af institutionens kapacitet. Den nye samarbejdsaftale betyder, at instituttet nu samarbejder med flere af de vigtigste aktører for menneskerettigheder i Tunesien. Vores mål er, at vore tunesiske partnere bliver i stand til at udføre de opgaver med at sikre

SAMARBEJDSPARTNERE

Vores arbejde i Tunesien fokuserer på at styrke de institutioner som er med til at håndhæve menneskerettighederne. Vi samarbejder med Menneskerettighedskommissionen, Ombudsmanden og Ministeriet for Forfatningsgivende Institutioner, Civilsamfund og Menneskerettigheder.

At indgå partnerskab med en skandinavisk menneskerettighedsinstitution var noget vi kun kunne drømme om før revolutionen. Nu kan vi udveksle erfaringer og ideer helt frit, til fordel for os begge.

Tawfik Bouderbala, formand for den tunesiske menneskerettighedskommission.

og forsvare menneskerettighederne, som lovgivningen pålægger dem. I dag har vi et godt udgangspunkt for at hjælpe de tunesiske myndigheder med at overholde menneskerettighederne. Samarbejdet omfatter viden, metoder og værktøjer til systematisk planlægning og træning, studieture og integration af de tunesiske institutioner i internationale netværk af ligesindede institutioner.

LOKAL TILSTEDEVÆRELSE

Institut for Menneskerettigheder har åbnet et lokalkontor i hovedstaden Tunis. Lokal tilstedeværelse styrker vores position i landet, udvikler den daglige dialog med partnerne og giver os mulighed for at tage hurtigt fat på de problemer, som opstår.

DANSK POLITI MED PÅ ARBEJDE I NEPAL

Institut for Menneskerettigheder samarbejder med myndigheder verden over, og vi fører danske myndigheder sammen med vores internationale myndighedssamarbejdspartnere. Vi har for eksempel inddraget danske dommere i vores arbejde i Tunesien og Egypten, samarbejdet med den danske ombudsmand om at styrke ombudsmandsinstitutionen i Albanien, og i de sidste år har vi inddraget dansk politi i vores projekt med politiet i Nepal.

Sammen med Kathmandu School of Law har vi taget initiativ til et projekt, der skal forebygge at nepalesisk politi bruger tortur og unødigt magtanvendelse. Målet har været at få det nepalesiske indenrigsministerium, sikkerhedsmyndighederne til at tage ejerskab til projektet og trække på erfaringer fra dansk politi. Det er lykkedes, og alle involverede arbejder tæt sammen. Projektet har været i gang siden 2014.

DANSK POLITI PÅ UDEBANE

Effekten af at have dansk politi med i projektet er stor. Nepalesisk politi har respekt for det danske politis arbejdsform og resultater, og det inspirerer dem til selv at forandre sig. Vi har inddraget dansk politi, fordi deres praktiske

TORTUR I NEPAL

Antallet af mennesker i politiets varetægt, som blev udsat for tortur i Nepal, er faldet fra cirka 68 procent i 1999 til cirka 15 procent i 2014. Tallene afspejler skiftet fra perioden med væbnet konflikt til overgangsperioden frem mod vedtagelsen af landets nye forfatning i 2015 og en vilje blandt sikkerhedsmyndigheder til at gøre noget ved problemet.

"Sammen gør vi hinanden og nepalesisk politi klogere og mere innovative," siger projektleder Sofie Gry Fridal Hansen, Institut for Menneskerettigheder, som her står sammen med Ganga Panta, ansvarlig for Human Resource Management i Nepals politis hovedkvarter i Kathmandu.

erfaring med politiarbejdet i hverdagen giver en god dialog med det nepalesiske politi. Det nepalesiske politi skal blandt andet finde årsagerne til, at de hidtil har brugt tortur og unødigt magt, ligesom de skal finde andre måder at arbejde på. Det afprøver de i et pilotprojekt på deres egen politistation.

Det er netop i arbejdet med at ændre praksis, at det danske politi gør en forskel for politiet i Nepal. Institut for Menneskerettigheder og dansk politi komplimenterer hinanden godt i arbejdet med at understøtte de i alt 57 pilotprojekter, som det nepalesiske politi og skovfogeder arbejder med. Institutet har ekspertviden om menneskerettigheder, de internationale standarder for forebyggelse af tortur og erfaring med at bruge menneskerettigheder i myndighedsarbejde. Vi har også kunnet trække på vores erfaring fra lignende projekter fra de seneste mere end ti år i Vestafrika. Og dansk politi har eksempler på, hvordan man kan udføre politiarbejde i overensstemmelse med demokratiske værdier og menneskerettigheder.

”

Projektet fokuserer på det, som nepalesisk politi selv vil opnå. Andre missioner, som politiet er med i, er ofte dikteret af en resolution og et mandat, som kommer udefra. Det her er langt mere effektivt og bæredygtigt.

Erik Nielsen, politikommissær,
Sydøstjyllands Politi.

Vicepolitinspektør Sabin Pradhan fra Kathmandus trafikpoliti taler her med vicepolitiinspektør Kell Svenningsen, Midt- og Vestjyllands Politi, og politikommissær Erik Nielsen fra Færdselsafdelingen i Sydøstjyllands Politi.

VI PÅVIRKER INTERNATIONALE STANDARDER

I 2016 har Institut for Menneskerettigheder formået at sætte to væsentlige finger-aftryk på den internationale menneskerettighedsdagsorden: sikre bedre undervisning i menneskerettigheder; og sikre, at FN's 17 Verdensmål bliver udmøntet i overensstemmelse med menneskerettighederne. De vil påvirke arbejdet med menneskerettigheder verden over i en positiv retning.

NY FN-RESOLUTION FOR UNDERVISNING

FN's Menneskerettighedsråd vedtog i foråret 2016 en ny resolution, der forpligter stater til at sikre undervisning i menneskerettigheder for alle grupper i samfundet. Institut for Menneskerettigheder var helt tæt på processen. Instituttet arbejdede for og kom igennem med, at de nationale menneske-

NY FN-RESOLUTION

FN's resolution for undervisning og uddannelse i menneskerettigheder: "Staterne anerkender den vigtige rolle, som nationale menneskerettighedsinstitutioner spiller i promoveringen af effektive politikker for menneskerettighedsundervisning og uddannelse, og efterspørger institutionernes bidrag til implementeringen af programmer for menneskerettighedsundervisning."

rettighedsinstitutioner skulle få en stærk stemme i arbejdet, så undervisning i menneskerettigheder kommer ind i landenes planer for undervisning i skoler, ungdomsuddannelser, læreruddannelser med videre.

Ifølge den nye resolution skal de nationale menneskerettighedsinstitutioner fremover rådgive deres regeringer og uddannelsesansvarlige i planlægningen af undervisning i menneskerettigheder samt påvirke pensum- og uddannelsespolitik. Ligesom vi de seneste år har gjort herhjemme. Denne rolle, som strategisk samarbejdspartner for de ansvarlige myndigheder og politikere, er ny og vigtig.

"Resolutionen kan være med til at styrke de nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle som rådgiver i undervisning i menneskerettigheder. Det vil have en positiv effekt i lande, hvor de nationale menneskerettighedsinstitutioner ikke står så stærkt, som vi gør i Danmark", siger specialkonsulent Cecilia Decara, som sammen med konsulent Olga Ege har været med til at påvirke den nye FN-resolution.

MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER OG VERDENSMÅL

Institut for Menneskerettigheder har sammen med det internationale netværk af menneskerettighedsinstitutioner (GANHRI) længe skubbet på, for at nationale menneskerettighedsinstitutioner får en mere central rolle i FN's 17 Verdensmål.

Teamleder Cecilia Decara talte i september til FN's Menneskerettighedsråd om, at medlemslandene i højere grad bør inddrage deres nationale menneskerettighedsinstitutioner for at sikre undervisning i menneskerettigheder.

Nationale menneskerettighedsinstitutioner er nu indskrevet som en indikator under mål nummer 16 om at "støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer". Indikatoren indebærer, at alle lande skal have en uafhængig menneskerettighedsinstitution, der er økonomisk sikret af staten, og som lever op til FN-standarderne. Vi arbejder fortsat på at vise koblingen mellem menneskerettighederne og verdensmålene, og støtte forskellige aktører i at udnytte det potentiale der ligger deri.

”

Det er en flot anerkendelse af, at nationale menneskerettighedsinstitutioner bidrager til bæredygtig udvikling. Og det kan blive et stort skridt for menneskerettighederne, der i stigende grad bliver set som et væsentligt element i en bæredygtig samfundsudvikling.

Eva Grambye, vicedirektør.

MENNESKERETTIGHEDER I UDVIKLINGSARBEJDE

Vi har på instituttet i årevis arbejdet internationalt med en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling (HRBA: Human Rights Based Approach). HRBA går ud på at sikre, at borgerne er i stand til at gøre krav på deres rettigheder, og at staten er i stand til at leve op til sit ansvar for at give lige muligheder og adgang til rettighederne for alle.

Vi har undervist Udenrigsministeriet og i 2016 også i EU, danske ambassader og civilsamfundsorganisationer i denne tilgang.

Danmark har nemlig længe haft et stærkt fokus på den menneskeretlige tilgang i udviklingsarbejdet. HRBA var omdrejningspunktet i den udviklingspolitiske strategi fra 2012, "Retten til et bedre liv". Det fokus fortsætter i den nye strategi, "Verden 2030", som regeringen lancerede i januar 2017. Titlen refererer til, at FN's Verdensmål skal være indfriet inden 2030.

Udviklingsarbejde handler i de danske strategier derfor ikke kun om udvikling og fattigdomsbekæmpelse. Men også om at respektere og fremme menneskeretlige standarder og principper i arbejdet med udvikling og realisere menneskerettighederne for det enkelte menneske. Fordi det skaber mere holdbare løsninger.

En ny evaluering udarbejdet for Danida viser, at HRBA har haft en positiv effekt på det danske

udviklingsarbejde. Evalueringen er lavet af instituttets forskningschef Hans-Otto Sano og international udviklingskonsulent Laure-Hélène Piron. Kombinationen af politisk lederskab og redskaber til at omsætte HRBA i praksis har betydet, at praktikerne har taget metoden til sig. Med HRBA skifter udviklingsarbejdet fokus fra velgørenhed til "empowerment" af rettighedshaverne. Desuden har HRBA betydet et større fokus på kvinders rettigheder og ligestilling og på ikke-diskrimination og deltagelse.

EU HAR OGSÅ TAGET HRBA TIL SIG

EU er en af verdens førende donorer af udviklingsbistand. EU har i 2016 bedt Institut for Menneskerettigheder om at undervise EU's delegationer rundt om i verden i HRBA. EU har ligesom Verdensbanken og Valutafonden forstået, at for stor ulighed bremser væksten. Derfor indgår både menneskerettigheder og økonomisk udvikling i arbejdet. HRBA sætter fokus på, at uligheder i samfundet kan medvirke til manglende stabilitet og fremgang. Det kan være en ulige fordeling af magten eller ressourcerne, undertrykkelse af bestemte befolkningsgrupper eller et svagt eller manglende retssystem.

VERDENSMÅLENE SKAL KOBLES TIL MENNESKERETTIGHEDER

Det er stadig sådan, at udvikling ofte alene bliver målt i økonomisk vækst. HRBA fokuserer på alle menneskers rettigheder –

også de personer, som er mest sårbare og marginaliserede. Det kan for eksempel være i forhold til handicap, køn, etnicitet eller religion. Praktikere, der arbejder med udvikling, bliver med en HRBA-tilgang klar over, hvordan menneskerettighedssituationen er i det land, de arbejder i, og hvad der skal til for at fremme menneskerettighederne.

De fleste af verdens lande er ved at tage fat på FN's Verdensmål, SDG'erne, i deres nationale politikker. Her kan en HRBA-tilgang bidrage til, at der bliver udviklet løsninger, som skaber varige forbedringer.

Undervisning i menneskerettighedsbaseret tilgang til udviklingsarbejde i Benin.

SOFT LAW: BLØD REGULERING AF MENNESKERETTEN

Nogle menneskerettigheder er så præcist formuleret, at nationale og overnationale domstole relativt nemt kan afgøre, om stater lever op til deres forpligtelser eller ej. Men en stor del af menneskeretten er baseret på såkaldt soft law, der er en samlet betegnelse for retningslinjer, erklæringer og anbefalinger, som ikke er retligt bindende.

Selv om soft law har fået en stigende betydning i de senere år, er der ikke blevet forsket i og skrevet meget om soft laws betydning for udviklingen af menneskerettighederne. Men i november 2016 udkom en af de første og mest omfattende bøger om soft law.

GRÅZONE MELLEM JURA OG POLITIK

Bogen "Tracing the Roles of Soft Law in Human Rights" beskriver, hvordan soft law er med til at udvikle menneskerettighederne. Den undersøger forholdet mellem soft law og bindende konventioner, der allerede eksisterer på menneskerettighedsområdet.

"Soft law kan skabe en gråzone mellem politik og jura, hvor det er svært at identificere, hvem der er forpligtet til hvad. Derfor bliver soft law i nogle tilfælde anvendt

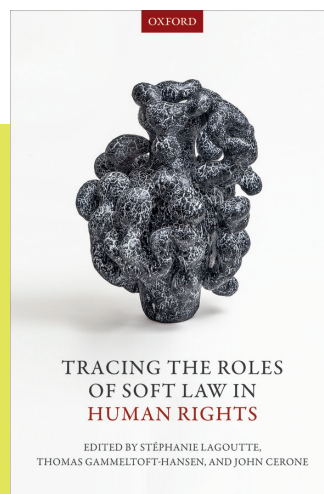
som et fortolkningsværktøj, der både kan bruges til at indskrænke og udvide menneskerettighederne," siger seniorforsker Stéphanie Lagoutte.

FASTE KONVENTIONER OG LEVENDE FORTOLKNING

Første del af bogen fokuserer på de rettigheder, der allerede er nedskrevet i bindende konventioner. Her bliver det undersøgt, hvilken rolle forskellige aktører spiller, når det handler om at formulere og fortolke soft law. Derudover zoomes der ind på FN's forskellige menneskerettighedskomiteer og -råd og deres fortolkning af menneskerettighederne.

Bogens anden del fokuserer på de menneskerettighedsområder, hvor der ikke findes bindende konventioner, og hvor der for eksempel løbende kommer nye redskaber og instrumenter til – altså en levende fortolkning af soft law. Endelig bliver det analyseret, hvordan de nye redskaber påvirker for eksempel beskyttelsen af oprindelige folk og mindretal.

"Tracing the Roles of Soft Law in Human Rights" er udgivet på Oxford University Press og indeholder bidrag af førende menneskeretsforskere fra Europa, Nordamerika og Australien.

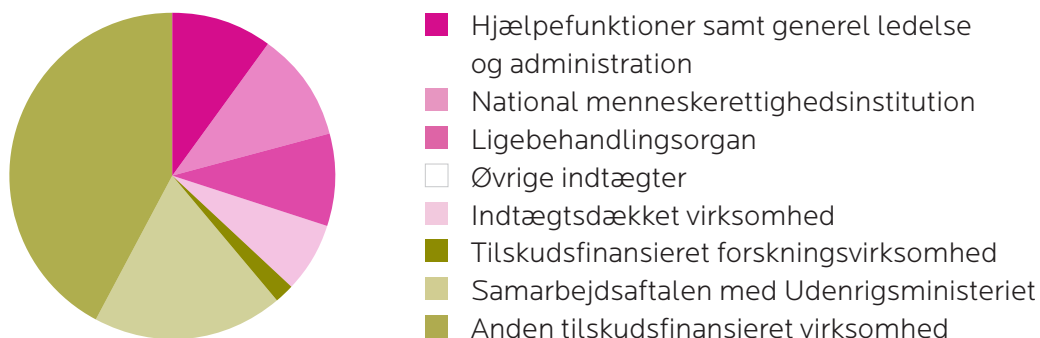
INDTÆGTER I 2015 FORDELT PÅ DELREGNSKABER

I MILLIONER KR.	2016		INDTÆGTER I PROCENT
	BUDGET	INDTÆGTER	
Hjælpefunktioner samt generel ledelse og administration	12,7	12,6	10 %
National menneskerettighedsinstitution	14,9	14,9	11 %
Ligebehandlingsorgan	11,4	11,3	9 %
Øvrige indtægter	0,0	0,0	0 %
Indtægtsdækket virksomhed	7,0	9,4	7 %
Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed	4,1	3,2	2 %
Samarbejdsaftalen med Udenrigsministeriet	26,2	24,4	19 %
Anden tilskudsfinansieret virksomhed	70,8	54,9	42 %
	147,1	130,8	100 %

Afvigelsen mellem budget og regnskab på indtægtsdækket virksomhed og anden tilskudsfinansieret virksomhed skyldes hovedsageligt, at ikke alle projekter er kendte på tidspunktet for udarbejdelse af budgettet for det kommende år.

Regnskabet udviser den faktiske kategorisering og det faktiske aktivitetsniveau for året, mens kategoriseringen af budgettet er Institut for Menneskerettigheders bedste skøn over, hvordan instituttet forventer, de eksternt finansierede projekter vil fordele sig.

INDTÆGTER TOTAL 2016

Instituttets indtægter i 2016 fordeler sig med 38,8 mio. kr. fra finansloven (hjælpefunktioner samt generel ledelse og administration, national menneskerettighedsinstitution og ligebehandlingsorgan), 24,4 mio. kr. fra samarbejdsaftalen med Udenrigsministeriet, 54,9 mio. kr. er andre tilskudsfinansierede aktiviteter, 9,4 mio. kr. er indtægtsdækket virksomhed, 3,2 mio. kr. er tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed, samt 0,1 mio. kr. er øvrige indtægter. Af finanslovsmidlerne er 11,3 mio. kr. til ligebehandlingsarbejde inden for køn, etnicitet og handicap.

Indtægterne i 2016 er faldet med 2,5 mio. kr. i forhold til indtægterne i 2015. Det kan primært tilskrives et fald på 3,8 mio. kr. på anden tilskudsfinansieret virksomhed, modsvaret af en stigning på 1,4 mio. kr. på indtægtsdækket virksomhed.

TRANSKØNNEDE MODTOG MENNESKERETTIGHEDSPRISEN 2016

Det er en sejr, men vi kæmper stadig. Sådan lød det torsdag den 8. december 2016, da 24 transkønnede aktivister modtog Rådet for Menneskerettigheders årlige hæderspris – Menneskerettighedsprisen.

Aktivisterne fik prisen, fordi de har været med til at få transkønnethed fjernet fra Sundhedsstyrelsens diagnosefortegnelse over psykiske sygdomme. Ændringen trådte i kraft 1. januar 2017.

MØDER MODSTAND

De 24 prismodtagere håber på, at ændringen kan føre til et sundhedssystem, der er forstående, omfavnende og anerkendende i forhold til de udfordringer, som transpersoner lever med.

”Jeg har oplevet et sundhedssystem, der ikke lytter til mig. Et sundhedssystem, hvor jeg konstant skal forsvare, hvorfor jeg vil i behandling. Hvor jeg konstant skal forsvare, hvem jeg er. Det har vi alle sammen mødt – en modstand, en mur,” sagde prismodtager Elias Magnild.

STIGMATISERING OG AFVISNING

Fælles for alle prismodtagerne er, at de har sat ord og ansigt på de udfordringer, som transkønnede personer møder i samfundet.

Og selv om det har gjort dem ekstra sårbare over for stigmatisering og afvisning fra for eksempel familie og venner, har ønsket om at forbedre livet for transpersoner gjort dem villige til at stå frem. Og netop derfor modtog de Menneskerettighedsprisen 2016.

Transkønnede personer identificerer sig ikke med det køn, de er født med.

PRISREGN TIL NY VIDEN OM MENNESKERETTIGHEDERNES UDVIKLING

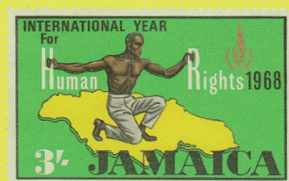
Det har længe været en gængs opfattelse, at menneskerettighederne udviklede sig som et vestligt projekt.

Men i virkeligheden var det i høj grad en række nyligt selvstændige lande som Ghana, Jamaica, Filippinerne og Liberia, der stod bag menneskerettighedernes gennembrud i FN efter 2. Verdenskrig.

Det er budskabet i "The Making of International Human Rights – The 1960s, Decolonization, and the Reconstruction of Global Values".

Bogen blev udgivet i foråret 2016, og den har allerede vakt stor anerkendelse og nysgerrighed blandt internationale forskere.

Bogens forfatter – Steven L.B. Jensen, der er ph.d og forsker ved instituttet – har vundet en række hæderkronede priser, herunder International Studies Association's "Human Rights Best Book Award" og "Best Book on International Organization".

Den lille caribiske østat Jamaica var op igennem 1960'erne med til at sikre det internationale menneskerettighedsarbejdes gennembrud.